

Uz sākumlapu>Tiesību akti un judikatūra>Valsts tiesību akti

Valsts tiesību akti

Horvātija

Horvātijas Republikas Konstitūcija

Horvātijas Republikas Konstitūcija

Svarīgākie krimināltiesību akti

Kriminālkodekss (*Kazneni zakon*) (*Narodne Novine* (NN; Horvātijas Republikas Oficiālais Vēstnesis) Nr. 125/11, Nr. 144/12, Nr. 56/15, Nr. 61/15, Nr. 101/17 un Nr. 118/18)

Jaunais Kriminālkodekss stājās spēkā 2013. gada pirmajā dienā, un ar to ieviesti vairāki jauninājumi, piemēram, bargāki sodi un garāki noilguma termiņi. Noteikti arī jauni noziedzīgi nodarījumi, piemēram, darba samaksas neizmaksāšana, agresīva braukšana un nelikumīgu azartspēļu spēlēšana. Ar Kriminālkodeksa 2012. gada decembra grozījumiem, kas skar kriminālbildību, narkotiku glabāšana personiskai lietošanai tika noteikta par kriminālpārkāpumu.

Kriminālkodekss sastāv no vispārīgās daļas un sevišķās daļas.

A) Kriminālkodeksa vispārīgajā daļā ietverti noteikumi, kas attiecas uz visiem noziedzīgajiem nodarījumiem. Šie noteikumi reglamentē vispārīgos pieņēmumus, kas saistīti ar sodāmību, naudas sodiem un kriminālsodiem.

B) Kriminālkodeksa sevišķajā daļā aprakstīti konkrēti noziedzīgi nodarījumi un sodi, ko par tiem var piemērot, kā arī norādīti citos tiesību aktos paredzētie noziedzīgie nodarījumi un attiecīgie sodi. Horvātijas Kriminālkodeksā noteikti šādi noziedzīgi nodarījumi:

noziedzīgi nodarījumi pret cilvēci un cilvēka cieņu,

noziedzīgi nodarījumi pret personas dzīvību un miesas bojājumu nodarīšana,

noziedzīgi nodarījumi pret cilvēktiesībām un pamatbrīvībām,

noziedzīgi nodarījumi nodarbinātības un sociālās apdrošināšanas jomā,

noziedzīgi nodarījumi pret personas brīvību,

noziedzīgi nodarījumi pret privātumu,

noziedzīgi nodarījumi pret personas godu un reputāciju,

noziedzīgi nodarījumi pret dzimumneaizskaramību,

noziedzīgi nodarījumi, kas ietver seksuālu vardarbību un bērnu seksuālu izmantošanu,

noziedzīgi nodarījumi pret laulību, ģimenes dzīvi un bērniem,

noziedzīgi nodarījumi pret personas veselību,

noziedzīgi nodarījumi pret vidi,

noziedzīgi nodarījumi pret vispārējo drošību,

noziedzīgi nodarījumi pret satiksmes drošību,

noziedzīgi nodarījumi pret tīrību,

noziedzīgi nodarījumi tautsaimniecībā,

noziedzīgi nodarījumi saistībā ar datorsistēmām, datorprogrammatūru un datiem,

noziedzīgi nodarījumi, kas ietver viltošanu,

noziedzīgi nodarījumi pret intelektuālo tīrību,

noziedzīgi nodarījumi, kas ietver amata pienākumu pārkāpšanu,

noziedzīgi nodarījumi pret tiesu varu,

noziedzīgi nodarījumi pret sabiedrisko kārtību,

noziedzīgi nodarījumi pret vēlēšanu tiesībām,

noziedzīgi nodarījumi pret Horvātijas Republiku,

noziedzīgi nodarījumi pret citu valsti vai starptautisku organizāciju,

noziedzīgi nodarījumi pret Horvātijas bruņotajiem spēkiem.

Kriminālprocesa likums (*Zakon o kaznenom postupku*) (NN Nr. 152/08, Nr. 76/09, Nr. 80/11, Nr. 91/12 — Horvātijas Konstitucionālās tiesas rīkojums un nolēmums, Nr. 143/12, Nr. 56/13, Nr. 145/13, Nr. 152/14 un Nr. 70/17)

Šajā likumā izklāstīti noteikumi, kas nodrošina, ka netiek notiesātas nevainīgas personas un ka noziedzīgu nodarījumu izdarītājiem atbilstoši tiesību aktu noteikumiem un, pamatojoties uz likumīgu tiesvedību kompetentā tiesā, piemēro sodu vai citus pasākumus.

Kriminālvajāšana un tiesvedība noris un tiek izbeigta tikai tā, kā paredz likuma noteikumi un nosacījumi.

Ar Kriminālprocesa likumu Horvātijas tiesību sistēmā transponēti šādi ES tiesību akti:

Eiropas Parlamenta un Padomes 2010. gada 20. oktobra Direktīva 2010/64/ES par tiesībām uz mutisko un rakstisko tulkojumu kriminālprocesā (OV L 280, 26.10.2010.);

Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 5. aprīļa Direktīva 2011/36/ES par cilvēku tirdzniecības novēršanu un apkarošanu un cietušo aizsardzību (OV L 101, 15.4.2011.);

Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 13. decembra Direktīva 2011/93/ES par seksuālas vardarbības pret bērniem, bērnu seksuālas izmantošanas un bērnu pornogrāfijas apkarošanu (OV L 335, 17.12.2011.);

Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 22. maija Direktīva 2012/13/ES par tiesībām uz informāciju kriminālprocesā (OV L 142, 1.6.2012.);

Padomes 2008. gada 27. novembra Pamatlēmums 2008/977/TI par tādu personas datu aizsardzību, ko apstrādā, policijas un tiesu iestādēm sadarbojoties krimināllietās (OV L 350, 30.12.2008.);

Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 25. oktobra Direktīva 2012/29/ES, ar ko nosaka noziegumos cietušo tiesību, atbalsta un aizsardzības minimālos standartus un aizstāj Padomes Pamatlēmumu 2001/220/TI (OV L 315, 14.11.2012.);

Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 22. oktobra Direktīva 2013/48/ES par tiesībām uz advokāta palīdzību kriminālprocesā un Eiropas apcietināšanas ordera procesā, par tiesībām uz to, ka pēc brīvības atņemšanas informē trešo personu, un par tiesībām, kamēr atņemta brīvība, sazināties ar trešām personām un konsulārajām iestādēm (OV L 294, 6.11.2013.);

Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 3. aprīļa Direktīva 2014/42/ES par nozieguma rīku un noziedzīgi iegūtu līdzekļu iesaldēšanu un konfiskāciju Eiropas Savienībā (OV L 127, 29.4.2014.);

Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 15. maija Direktīva 2014/62/ES par euro un citu valūtu krimināltiesisko aizsardzību pret viltošanu un ar ko aizstāj Padomes Pamatlēmumu 2000/383/TI (OV L 151, 21.5.2014.).

Kriminālprocesu sāk pēc pilnvarota prokurora pieprasījuma.

Gadījumos, kad kriminālprocesu par nodarījumiem pēc savas iniciatīvas ierosina prokurors, par pilnvaroto prokuroru uzskata valsts prokuroru (*državni odvjetnik*), bet, kad kriminālprocesu par nodarījumiem ierosina ar privātu apsūdzību, par pilnvaroto prokuroru uzskata privātās apsūdzības uzturētāju. Dažu tiesību aktos noteiktu noziedzīgu nodarījumu gadījumā prokurors ierosina kriminālprocesu tikai pēc cietušā pieprasījuma. Ja tiesību aktos nav noteikts citādi, prokuroram ir pienākums ierosināt kriminālprocesu, ja ir pamatots iemesls uzskatīt, ka kāda persona ir izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, kura gadījumā kriminālprocess ir ierosināms *ex officio*, un ja nav juridisku šķēršļu attiecīgās personas vajāšanai.

Ja prokurors uzskata, ka nav pamata ierosināt vai īstenot kriminālvajāšanu, viņa vietā to var ierosināt cietušais, kas darbojas kā prasītājs saskaņā ar likuma noteikumiem.

Likums par notiesāšanas tiesiskajām sekām, sodāmības reģistru un rehabilitāciju (*Zakon o pravnim posljedicama osude, kaznenoj evidenciji i rehabilitaciji*) (NN Nr. 143/12 un Nr. 105/15)

Šis likums reglamentē notiesāšanas tiesiskās sekas, sodāmības reģistra informācijas organizāciju, glabāšanu, pieejamību, sniegšanu un dzēšanu, sodāmības reģistra informācijas starptautisko apmaiņu, kā arī rehabilitāciju.

Šā likuma noteikumi atbilst šādu Eiropas Savienības tiesību aktu noteikumiem:

Padomes 2009. gada 26. februāra Pamatlēmums 2009/315/TI par organizatoriskiem pasākumiem un saturu no sodāmības reģistra iegūtas informācijas apmaiņai starp dalībvalstīm,

Padomes 2009. gada 6. aprīļa Lēmums 2009/316/TI par Eiropas Sodāmības reģistru informācijas sistēmas (*ECRIS*) izveidi, piemērojot Pamatlēmuma 2009/315/TI 11. pantu.

Sodāmības reģistru Horvātijā organizē un uztur par tiesu iestādēm atbildīgā ministrija, kas ir arī centrālā iestāde, kura nodrošina šīs informācijas apmaiņu ar citām valstīm (turpmāk "ministrija").

Sodāmības reģistrā ir dati par privātpersonām un juridiskām personām (turpmāk "personas"), kas Horvātijā ar galīgu spriedumu notiesātas par noziedzīgiem nodarījumiem. Sodāmības reģistrā ir arī dati par Horvātijas pilsoņiem un Horvātijā reģistrētām juridiskām personām, kas par noziedzīgiem nodarījumiem ar galīgu spriedumu notiesāti ārpus Horvātijas, ja ministrija šādus datus ir saņēmusi.

Sodāmības reģistra iekļauts arī tādu personu saraksts, kuras ar galīgu spriedumu notiesātas par noziedzīgiem nodarījumiem, kas ietver seksuālu vardarbību un bērnu seksuālu izmantošanu, kā arī par citiem likuma 13. panta 4. punktā minētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem.

Svarīgākie Horvātijas civiltiesību akti

Civilsaiestību likums (*Zakon o obveznim odnosima*) (NN Nr. 35/05, Nr. 41/08 un Nr. 125/11)

Šis likums reglamentē pamata civilsaiestības (vispārīgajā daļā), kā arī civilās līgumsaiestības un nelīgumiskās saistības (sevišķajā daļā).

Darījumu puses var brīvi noteikt civilsaiestības, tomēr saistības nedrīkst būt pretrunā Horvātijas Konstitūcijai, imperatīvām normām un sabiedrības morāles principiem.

Īpašumtiesību un citu mantisko tiesību likums (*Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima*) (NN Nr. 91/96, Nr. 68/98, Nr. 137/99, Nr. 22/00, Nr. 73/00, Nr. 129/00, Nr. 114/01, Nr. 79/06, Nr. 141/06, Nr. 146/08, Nr. 38/09, Nr. 153/09, Nr. 143/12 un Nr. 152/14)

Šis likums nosaka vispārējo kārtību attiecībā uz personu īpašumiem; tā noteikumi attiecas arī uz tādiem īpašumiem, kam piemēro kādu īpašu tiesisko regulējumu, ja vien tie nav pretrunā šim regulējumam.

Likuma normas par īpašumtiesībām un īpašniekiem atbilstīgi attiecas arī uz visām pārējām mantiskajām tiesībām, ja vien tiesību aktos nav īpaši noteikts citādi vai ja cita kārtība neizriet no šo tiesību juridiskās būtības.

Mantošanas likums (*Zakon o nasljeđivanju*) (NN Nr. 48/03, Nr. 163/03, Nr. 35/05 — Civilsaiestību likums, un Nr. 127/13)

Šis likums reglamentē mantošanas tiesības un paredz noteikumus, saskaņā ar kuriem tiesas, citas iestādes un pilnvarotās personas rīkojas mantošanas lietās.

Zemesgrāmatu likums (*Zakon o zemljišnim knjigama*) (NN Nr. 91/96, Nr. 68/98, Nr. 137/99, Nr. 114/01, Nr. 100/04, Nr. 107/07, Nr. 152/08, Nr. 126/10, Nr. 55/13, Nr. 60/13 un Nr. 108/17)

Šis likums reglamentē jautājumus, kas saistīti ar Horvātijas teritorijā esoša nekustamā īpašuma juridisko statusu, kas ir svarīgs juridiskos darījumos, kā arī nosaka, kā un kādā formātā uzturama zemesgrāmata (*gruntovnica*), ja uz konkrēto zemes īpašumu neattiecas īpaši noteikumi.

Civilprocesa likums (*Zakon o parničnom postupku*) (NN Nr. 53/91, Nr. 91/92, Nr. 112/99, Nr. 88/01, Nr. 117/03, Nr. 88/05, Nr. 02/07, Nr. 96/08, Nr. 84/08, Nr. 123/08, Nr. 57/11, Nr. 148/11 — konsolidētā redakcija, Nr. 25/13 un Nr. 89/14)

Šis likums nosaka kārtību, kādā tiesas izskata un izšķir strīdus, kas attiecas uz personu un pilsoņu pamattiesībām un pienākumiem un pilsoņu personiskajām un ģimenes attiecībām, kā arī ar darba attiecībām, komercattiecībām, īpašumu un citiem jautājumiem saistītus civiltiesiskus strīdus, ja vien tiesām saskaņā ar tiesību aktu noteikumiem nav paredzēts par šiem strīdiem lemt, ievērojot kādu citu procedūru.

Izpildes likums (*Ovršni zakon*) (NN Nr. 112/12, Nr. 25/13, Nr. 93/14, Nr. 55/16 un Nr. 73/17)

Šis likums nosaka kārtību, kādā tiesas un notāri panāk prasību apmierināšanu, pamatojoties uz izpildes instrumentiem un publiskiem aktiem (izpildes process), un kārtību, kādā tiesas un notāri garantē prasību nodrošinājumu (nodrošinājuma process), ja vien atsevišķā tiesību aktā nav noteikts citādi. Šis likums reglamentē arī materiāltiesiskās attiecības, kas nodibinātas izpildes procesa un nodrošinājuma procesa rezultātā.

Citas saites

Plašāka informācija

Lapa atjaunināta: 16/07/2020

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Dalībvalstis, kas ir atbildīgas par nacionālā satura lapu pārvaldību, atjaunina daļu šīs tīmekļa vietnes satura, ņemot vērā Apvienotās Karalistes izstāšanos no Eiropas Savienības. Ja vietnē ir saturs, kurā vēl nav atspoguļota Apvienotās Karalistes izstāšanās, tas ir bez nolūka un tiks labots.